

ОСОБЛИВОСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ РИНКУ ПРАЦІ ВОЛИСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Пасевич Ю. В.

Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки, Україна,
Луцьк

Визначено та узагальнено роль управління ринку праці. Проаналізовано ефективність функціонування інфраструктурних складових державного управління ринку праці Волинської області. На основі статистичних показників здійснено дослідження динаміки показників працевлаштування громадян, структуру наданих послуг з профорієнтації громадянам зареєстрованих у Державній службі зайнятості Волинської області, показники зареєстрованого безробіття та надання допомоги по безробіттю населенню та обґрунтовано основні тенденції населення, яке перебувало на обліку у Державній службі зайнятості Волинської області. Запропоновано авторські підходи до більш ефективного регулювання ринку праці Волинської області.

Ключові слова: ринок праці, інфраструктура, зайнятість, безробіття, профорієнтація, Волинська область.

Пасевич Ю. В. Особенности регионального управления и инфраструктуры рынка труда Волынской области/ Восточноевропейский национальный университет им. Леси Украинки, Украина, Луцк.

Определены и обобщены роль управления рынка труда. Проанализирована эффективность функционирования инфраструктурных составляющих государственного управления рынка труда Волынской области. На основе статистических показателей осуществлено исследование динамики показателей трудоустройства граждан, структуру предоставляемых услуг по профориентации гражданам зарегистрированных в Государственной службе занятости Волынской области, показатели зарегистрированной безработицы и предоставления помощи по безработице населению и обоснованы основные

тенденции населения, которое находилось на учете в Государственной службе занятости Волынской области. Предложены авторские подходы к более эффективному регулированию рынка труда Волынской области.

Ключевые слова: рынок труда, инфраструктура, занятость, безработица, профориентация, Волынская область.

Pasevich Y. V. The peculiarities of regional management and infrastructures the labor-market of Volyn area/ East Europe national university the name of Lesya Ukrainian, Ukraine, Lutsk.

Identified and summarized management role of the labour market. Analyzed the effectiveness of functioning of the infrastructure components of state administration of labour market Volyn region. On the basis of statistical indicators carried out a study of the dynamics of indicators of employment, the structure of services provided career guidance to citizens registered in the State employment service of Ukraine, Volyn region, indicators of registered unemployment and provide unemployment assistance to the population and justifies the main trends of the population, which were registered in the State employment service of Volyn region. Proposed original approaches to a more efficient labour market regulation Volyn region.

Keywords: labour-market, infrastructure, employment, unemployment, vocational orientation, Volyn area.

Вступ. Ефективне регулювання ринку праці є важливою умовою для його успішного розвитку. В умовах формування ринкових відносин, складові елементи інфраструктури ринку праці діють не достатньо ефективно, тому державне регулювання ринку праці відіграє основну регулюючу роль у формуванні збалансованого ринку праці. Діяльність установ та організацій інфраструктури ринку праці, впливає на функціонування та підтримку соціальної сфери, що є складовою соціальної політики держави. Тому дослідження регіонального управління ринку праці необхідне для виявлення та покращення ефективності Державної регіональної політики зайнятості населення в умовах соціально-орієнтованої економіки.

У нашому дослідженні було використано наукові праці таких вчених як Марченко І. С. [1], Чернявська О. В. [5], Люткевич В. Б. та Беленький П. Ю., що займаються питаннями діяльності інфраструктури ринку праці в Україні. Статистичну базу дослідження склали матеріали Головного управління статистики у Волинській області та статистичні матеріали Державної служби зайнятості у Волинській області.

Метою статті є виявлення особливостей функціонування інфраструктури ринку праці Волинської області.

Для досягнення даної мети поставлені такі **завдання**:

- узагальнити роль управління регіональними ринками праці;
- дати характеристику складових частин інфраструктури ринку праці;
- проаналізувати ефективність функціонування інфраструктурних складових ринку праці Волинської області, а саме: громадян, структуру наданих послуг з профорієнтації та динаміку показників працевлаштування громадян які перебували на обліку у Державній службі зайнятості Волинської області;
- показники зареєстрованого безробіття та надання допомоги по безробіттю населенню;
- запропонувати напрямки регулювання ринку праці Волинської області.

Ринки праці функціонують при наявності управлінської ланки та нормативно-правової бази. Нормативно-правова система регулювання ринку праці в Україні має досить різноманітні правові засади і ґрунтується на основних положеннях Конституції України, Кодексу законів про працю, Законів України «Про зайнятість населення», «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», «Про охорону праці», «Про освіту», «Про колективні договори і угоди», «Про підвищення соціальних гарантій для трудящих», Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Основних напрямів проведення державної політики зайнятості на період до 2010-2011 роки», регіональними програмами зайнятості населення та ін. [5]

Управління ринком праці здійснюється його інфраструктурою, шляхом надання інформації суб'єктам ринку праці, формування зв'язків між працівниками та роботодавцями.

Інфраструктура ринку праці – це сукупність об'єктів, що забезпечують функціонування ринку праці, сприяють ефективній зайнятості, регулюють відносини між роботодавцями і працівниками з приводу оплати праці, вирішення трудових конфліктів, управлінням міграційними процесами в країні [3].

До інфраструктури ринку праці відносяться організації та установи державних органів управління, які забезпечують його функціонування на трьох територіальних рівнях: національний (державний), регіональний (обласний), місцевий (районний). Крім того, регулюючу функцію ринку праці виконують ліцензовані Державним центром зайнятості недержавні заклади, такі як заклади сприяння зайнятості, кадрові агентства, центри підготовки та профорієнтації кадрів, а також профспілки, благодійні фонди, громадські організації, спілки роботодавців. Регулюванням ринку праці займається Міністерство праці та соціальної політики України, якому підпорядковуються державна служба зайнятості, Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття, науково-дослідні інститут праці і зайнятості населення, науково-дослідний інститут соціально-трудова відносин. Безпосереднім виконавцем політики держави у сфері зайнятості населення є система Державної служби зайнятості. Вона є складовою системи інфраструктури ринку праці.

До складу Державної служби зайнятості входять навчальні заклади професійної підготовки незайнятого населення, інформаційно-обчислювальні центри, територіальні та спеціалізовані бюро зайнятості, центри реабілітації населення, підприємства, установи і організації, підпорядковані службі зайнятості. У складі державної служби зайнятості створюється інспекція, що здійснює контроль за виконанням законодавства про зайнятість підприємствами, установами й організаціями, незалежно від форм власності і господарювання, фермерами та іншими роботодавцями [1].

У Волинській області, до складу Державної служби зайнятості входять обласні, районні, міжрайонні, міські, районні у містах центри зайнятості. У Волинській області діє: Волинський обласний центр зайнятості, Луцький, Ковельський, Володимир-Волинський, Нововолинський міськрайонні центри зайнятості, а також районні у Горохівському, Іваничівському, Камінь-Каширському, Ківерцівському, Локачинському, Луцькому, Любешівському, Любомльському, Маневицькому, Ратнівському, Рожищенському, Старовижівському, Турійському, Шацькому адміністративних районах.

Індикаторами ринку праці, які характеризують діяльність інфраструктури є кількісні показники зареєстрованого безробіття, надання профорієнтаційних послуг Державною службою зайнятості, працевлаштування незайнятих громадян та ін.

В період 1998-2012 рр., загальна кількість незайнятих громадян, які перебували на обліку у державній службі зайнятості Волинської області, коливалась від 59,1 тис., осіб у 1998 р., до 86,6 тис., осіб у 2004 р. (рис. 1). З 1998 р. по 2004 р. помітною є тенденція до росту даного показника, а з 2006 р. по 2012 р. кількість незайнятого населення, яке перебувало на обліку різко скоротилась [4]. Це пояснюється кризовими явищами в економіці регіону, зокрема низьким рівнем офіційної оплати праці. Динаміка кількості працевлаштованих громадян характеризується поступовим збільшенням їх кількості з 6,8 тис., осіб у 1998 р., до 35,2 тис., осіб у 2008 р., та значним спадом до 24,4 тис., осіб у 2010 р., що пояснюється відсутністю робочих місць на офіційному ринку праці. В умовах дефіциту робочих місць на ринку праці Волинської області, особливо це стосується офіційного ринку праці, кількість незайнятих громадян які перебувають на обліку постійно скорочується, так само, як і кількість працевлаштованих.



Рис. 1 Динаміка працевлаштування громадян, які перебували на обліку у Державній службі зайнятості Волинської області у 1998-2012 рр.

Профорієнтаційна робота, є невід'ємною складовою державного регулювання ринку праці. У Волинській області, кількість громадян охоплені профорієнтаційними послугами постійно зростає, з 32,5 тис. осіб у 1998 р. до 114,7 тис. осіб у 2012 р. (рис. 2). Серед них зростає кількість зайнятих та зменшується кількість безробітних, які отримали послуги з профорієнтації. Це пояснюється невідповідністю наявної пропозиції на ринку праці до його попиту у професійному розрізі. Кількість наданих профорієнтаційних послуг зростала з 46,3 тис., одиниць у 1998 р., до 402, 4 тис., одиниць у 2010 р., причому кількість таких послуг серед незайнятого населення з 1998 р., по 2008 р, була набагато більша, а з 2010 р. даний показник переважав серед зайнятого населення [4]. Чисельність громадян, які проходили професійне навчання протягом року, характеризується стабільністю і становить від 3 тис., осіб у 1998 р., до 7,8 тис., осіб у 2008 р.



Рис. 2 Динаміка наданих послуг з профорієнтації громадянам Державною службою зайнятості Волинської області у 1998-2012 рр.

Помітною є тенденція до скорочення показників кількості наданих професійних послуг та осіб охоплених такими послугами, у зв'язку з низьким рівнем оплати праці на офіційному ринку праці Волинської області.

Кількість громадян Волинської області, які мають статус безробітного, поступово скорочується так само, як і кількість тих, що отримують допомогу по безробіттю з 69,4 тис. осіб у 2000 р., до 34,3 тис. осіб у 2012 р., та 52,0 тис. осіб у 2000 р., до 29,9 тис. осіб у 2012 р., відповідно (рис. 3) [4]. Це пояснюється скороченням кількості офіційних робочих місць та кількості зареєстрованих безробітних. Відсутність можливості забезпечення незайнятих громадян, які перебувають на обліку, робочими місцями з високою оплатою праці, впливає також на кількість громадян що мають статус безробітного.

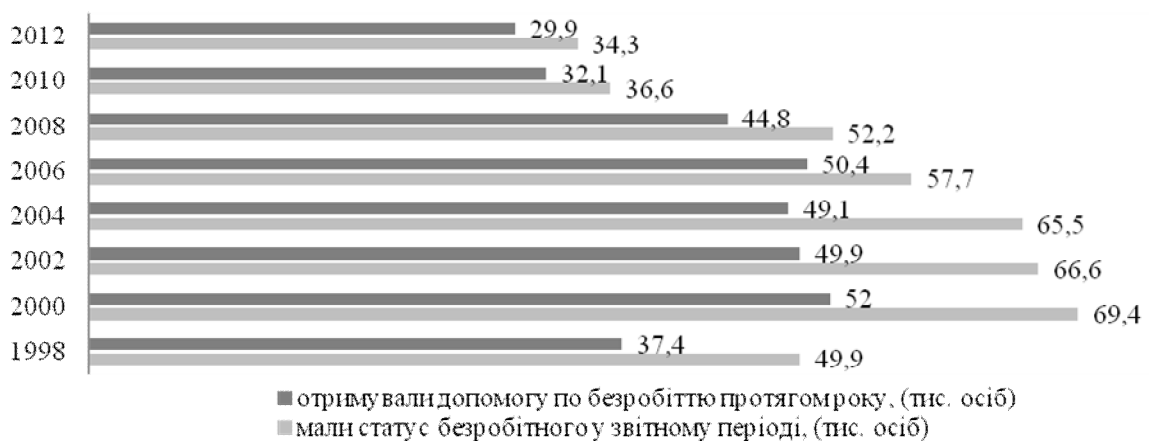


Рис. 3 Динаміка зареєстрованого безробіття та надання допомоги по безробіттю Державною службою зайнятості Волинської області у 1998-2012 рр.

Висновки. Регулювання ринку праці дуже важливий елемент його успішного розвитку. У Волинській області, на нашу думку, ефективність діяльності інфраструктури ринку праці, з огляду на негативні тенденції на зареєстрованому ринку праці, є недостатньою. Для максимальної ефективності заходів спрямованих на подолання високого рівня безробіття та стимулювання зайнятості населення в регіоні, слід чітко окреслити завдання виходячи із ситуації ринку праці. На нашу думку, політика регулювання регіонального ринку праці Волинської області повинна бути акцентована не стільки на збільшення робочих місць, а на їх якість, тобто на забезпечення усіх соціальних та трудових гарантій, та у першу чергу на сприяння реалізації особистості у суспільстві, стимулювання малого та середнього бізнесу.

На нашу думку, основними завданнями політики регулювання ринку праці мають бути:

- створення альтернативи соціальним виплатам шляхом забезпечення безробітних робочими місцями, що стимулювати безробітне населення працездатного віку до пошуку роботи;
- враховуючи високу частку населення зайнятого у сільському господарстві, слід сприяти розвитку фермерських та підсобних селянських господарств населення, що стимулюватиме самозайнятість населення, що сприятиме підвищенню продуктивності праці самозайнятого населення яке зайняте у підсобних селянських та фермерських господарствах.

Література:

1. Марченко І. С. *Інфраструктурна підтримка розвитку ринку праці України: [монографія] / І. С. Марченко — К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, 2013. — 150 [2] с.*
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. *Офіційний сайт Державної служби зайнятості України [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>.*
4. *Офіційний сайт Державної служби зайнятості у Волинській області [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/vol/control/uk/index>*
5. *Чернявська О. В. Ринок праці: навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та доп./ О. В. Чернявська – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 522 с.*

References:

1. *Marchenko I. S. Infrastrukturna support of market of labour of Ukraine development: [monograph] / I. S. Marchenko — K.: of In-t of demography and social researches of the name of M. V. Ptukhi NAN of Ukraine, 2013. — 150 [2] s.*
2. *Official site of the State committee of statistics of Ukraine [Electronic resource]. it is access Mode: <http://www.ukrstat.gov.ua>.*
3. *Official web-site of Government service of employment of Ukraine [electronic resource]. it is access Mode: of <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>.*
4. *An official web-site of Government service of employment of Ukraine is in the Volyn area [electronic resource]. it is access Mode: of <http://www.dcz.gov.ua/vol/control/uk/index>.*
5. *Chernyavska O. V. Labor-market: navch. Manu. 2- kind. Is recycled and finished./ O. V. Chernyavska – K.: The "Center of educational literature", 2013. – 522 s.*